

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

21. januar 2015*

»Direktiv 93/13/EØF — aftaler, der indgås mellem forbrugere og erhvervsdrivende — realkreditaftaler — vilkår om morarenter — urimelige vilkår — realisering af pant i fast ejendom — tilpasning af rentebeløbet — den nationale rets kompetence«

I de forenede sager C-482/13, C-484/13, C-485/13 og C-487/13,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Juzgado de Primera Instancia e Instrucción de Marchena (Spanien), ved afgørelser af 12. august 2013, indgået til Domstolen den 10. september 2013, i sagerne

Unicaja Banco SA

mod

José Hidalgo Rueda,

María del Carmen Vega Martín,

Gestión Patrimonial Hive SL,

Francisco Antonio López Reina,

Rosa María Hidalgo Vega (sag C-482/13),

og

Caixabank SA

mod

Manuel María Rueda Ledesma (sag C-484/13),

Rosario Mesa Mesa (sag C-484/13),

José Labella Crespo (sag C-485/13),

Rosario Márquez Rodríguez (sag C-485/13),

Rafael Gallardo Salvat (sag C-485/13),

Manuela Márquez Rodríguez (sag C-485/13),

* Processprog: spansk.

Alberto Galán Luna (sag C-487/13),

Domingo Galán Luna (sag C-487/13),

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano, og dommerne S. Rodin, E. Levits (refererende dommer), M. Berger og F. Biltgen,

generaladvokat: N. Wahl

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 10. september 2014,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Unicaja Banco SA ved abogado J. Almoguera Valencia
 - Caixabank SA ved abogados J. Rodríguez Cárcamo og B. García Gómez
 - den spanske regering ved A. Rubio González og S. Centeno Huerta, som befuldmægtigede
 - Europa-Kommissionen ved J. Rius, M. van Beek og G. Valero Jordana, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 16. oktober 2014, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95, s. 29).
- 2 Anmodningerne er blevet indgivet i forbindelse med tvister dels mellem Unicaja Banco SA (herefter »Unicaja Banco«) og José Hidalgo Rueda, María del Carmen Vega Martín, Gestión Patrimonial Hive SL, Francisco Antonio López Reina og Rosa María Hidalgo Vega, dels mellem Caixabank SA (herefter »Caixabank«) og for det første Manuel María Rueda Ledesma og Rosario Mesa Mesa, for det andet José Labella Crespo, Rosario Márquez Rodríguez, Rafael Gallardo Salvat og Manuela Márquez Rodríguez samt for det tredje Alberto Galán Luna og Domingo Galán Luna vedrørende inddrivelse af gæld som følge af låneaftaler med pant i fast ejendom indgået mellem disse parter i hovedsagerne.

Retsforskrifter

Direktiv 93/13

3 Artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13 bestemmer:

»Kontraktvilkår, som afspejler love eller bindende administrative bestemmelser samt bestemmelser eller principper i internationale konventioner, som medlemsstaterne eller Fællesskabet er part i, bl.a. på transportområdet, er ikke underlagt dette direktivs bestemmelser.«

4 Dette direktivs artikel 3, stk. 1, er affattet således:

»Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.«

5 Nævnte direktivs artikel 4, stk. 1, præciserer følgende:

»Det vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne [...].«

6 Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

7 I henhold til nævnte direktivs artikel 7, stk. 1:

»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

Spansk ret

8 I spansk ret var bestemmelserne om beskyttelse af forbrugerne mod urimelige kontraktvilkår først fastsat i Ley General 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (almindelig lov nr. 26/1984 om beskyttelse af forbrugere og brugere) af 19. juli 1984 (BOE nr. 176 af 24.7.1984, s. 21686).

9 Almindelig lov nr. 26/1984 blev efterfølgende ændret ved Ley 7/1998 sobre condiciones generales de la contratación (lov nr. 7/1998 om generelle forretningsbetingelser) af 13. april 1998 (BOE nr. 89 af 14.4.1998, s. 12304), som gennemførte direktivet i spansk ret.

10 Disse bestemmelser blev medtaget i Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (kongeligt lovdekret nr. 1/2007 om omarbejdning af den generelle lov om beskyttelse af forbrugere og brugere og anden tilknyttet lovgivning) af 16. november 2007 (BOE nr. 287 af 30.11.2007, s. 49181).

11 Artikel 83 i kongeligt lovdekret nr. 1/2007 har følgende ordlyd:

»1. Urimelige kontraktvilkår er uden videre ugyldige og betragtes, som om de ikke var aftalte.

2. Den del af kontrakten, der er behæftet med ugyldigheden, ændres i henhold til artikel 1258 i den borgerlige lovbog og princippet om objektiv god tro.

Den ret, som erklærer de nævnte vilkår ugyldige, tilpasser kontrakten og råder over afbalancerende beføjelser med hensyn til parternes rettigheder og forpligtelser, hvis kontrakten opretholdes, og med hensyn til følgerne af dens ugyldighed, hvis der opstår en væsentlig skade for forbrugeren og brugeren. Kun hvis de opretholdte vilkår fører til en urimelig stilling for parterne, som ikke kan afhjælpes, kan retten erklære kontrakten ugyldig.«

12 På baggrund af dom Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164) blev den spanske lovgivning om forbrugerbeskyttelse ændret ved Ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (lov nr. 1/2013 om forbedring af beskyttelsen af debitorer for realkreditlån, omstrukturering af gæld og socialt boligbyggeri) af 14. maj 2013 (BOE nr. 116 af 15.5.2013, s. 36373). Denne lov ændrer bl.a. visse bestemmelser i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (lov nr. 1/2000 om civilprocesloven) af 7. januar 2000 (BOE nr. 7, af 8.1.2000, s. 575).

13 Civilproceslovens artikel 552, stk. 1, som ændret ved artikel 7, nr. 1, i lov nr. 1/2013, bestemmer således:

»Hvis retten fastslår, at et kontraktvilkår i et af de i artikel 557, stk. 1, nævnte tvangsfuldbyrdsdokumenter er at betegne som urimeligt, høres parterne inden for en frist på fem dage. Efter denne høring træffer retten en begrundet afgørelse inden for en frist på fem dage efter høringens afslutning i henhold til artikel 561, stk. 1, nr. 3.«

14 Ved artikel 7, nr. 3, i lov nr. 1/2013 er der tilføjet et nr. 3 til civilproceslovens artikel 561, stk. 1, der har følgende ordlyd:

»Hvis et eller flere kontraktvilkår anses for urimelige, er den kendelse, der afsiges, afgørende for konsekvenserne af denne betegnelse og kan enten statuere, at tvangsfuldbyrdelsen er ulovlig, eller at den kan opretholdes med undtagelse af de vilkår, der blev anset for urimelige.«

15 Artikel 7, nr. 14, i lov nr. 1/2013 ændrer civilproceslovens artikel 695 ved at præcisere, at foreligger der urimelige vilkår, udgør dette en indsigelsesgrund:

»1. I de procedurer, der er omfattet af nærværende kapitel, kan rekvisiti indsigelse mod fuldbyrdelsen kun tages til følge, hvis den bygger på følgende grunde:

[...]

4. Et kontraktvilkår, som udgør fuldbyrdsgrundlaget, eller som er afgørende for beregningen af det udestående beløb, anses for urimeligt.«

- 16 Endvidere ændrede artikel 3, nr. 2, i lov nr. 1/2013 artikel 114 i Ley Hipotecaria (lov om pant) ved tilføjelse af et stk. 3 med følgende ordlyd:

»Morarenter på lån eller kreditter til køb af fast ejendom, der anvendes som fast bopæl, der er sikrede ved pant i den pågældende faste ejendom, må maksimalt være tre gange højere end den gældende lovbestemte rentesats og må kun beregnes på grundlag af restgælden. Der må under ingen omstændigheder foretages kapitalisering af sådanne morarenter, undtagen i de tilfælde, der er omfattet af artikel 579, stk. 2, litra a), i civilprocesloven.«

- 17 Endelig tilføjer den anden overgangsbestemmelse i lov nr. 1/2013 følgende:

»Begrænsningen af morarenter på realkreditlån optaget i fast ejendom, der anvendes som fast bopæl, som omhandlet i artikel 3, nr. 2, finder anvendelse på realkreditlån optaget efter nærværende lovs ikrafttrædelse.

Denne begrænsning finder ligeledes anvendelse på morarenter, der er fastsat i forbindelse med lån, der er sikret ved pant i fast ejendom, der anvendes som fast bopæl, og som er stiftet inden lovens ikrafttrædelsesdato, og som forfalder efter lovens ikrafttrædelsesdato, samt de lån, der er forfaldet ved lovens ikrafttrædelse, men som ikke er blevet indfriet.

I forbindelse med tvangsfuldbyrdsprocedurer eller udenretsligt salg, der er påbegyndt, men ikke afsluttet ved nærværende lovs ikrafttrædelse, og hvori der allerede er foretaget en fastsættelse af det beløb, som vil blive forlangt ved tvangsfuldbyrdelsen eller det udenretslige salg, giver justitssekretæren eller notaren en frist på ti dage til at foretage fornyet beregning af dette beløb i overensstemmelse med ovenstående bestemmelse.«

Tvisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

- 18 Hovedsagerne omhandler tvangsfuldbyrdsprocedurer, der blev indledt af Unicaja Banco og Caixabank, angående realisering af pant i forbindelse med et antal realkreditlån, indgået mellem den 5. januar 2007 og den 20. august 2010 for beløb på mellem 47 000 EUR og 249 000 EUR.
- 19 I realkreditlånet i sag C-482/13 var morarentesatsen 18%, og denne sats kunne forhøjes, hvis en forhøjelse af den reviderede rentesats med fire procentpoint resulterede i en højere rentesats. Dog kunne morarentesatsen ikke overstige et maksimum på 25% årlig nominel rente. I realkreditlånene i sagerne C-484/13, C-485/13 og C-487/13 var morarentesatsen 22,5%.
- 20 Endvidere indeholdt alle disse omhandlede låneaftaler et kontraktvilkår, hvorefter långiver i tilfælde af låntagers manglende overholdelse af sine betalingsforpligtelser kan ophæve låneaftalen førtidigt i forhold til den oprindelige aftale og gennemtvinge betaling af den udestående gæld med tillæg af den aftalte rente, morarente, gebyrer, omkostninger og udgifter.
- 21 I perioden mellem den 21. marts 2012 og den 3. april 2013 indledte Unicaja Banco og Caixabank tvangsfuldbyrdsprocedurer for den forelæggende ret vedrørende de udestående beløb med tillæg af morarenter i henhold til de omhandlede realkreditaftaler. Inden for rammerne af disse søgsmål har den forelæggende ret beskæftiget sig med spørgsmålet om, hvorvidt vilkårene vedrørende satserne for morarenterne er »urimelige« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13, samt anvendelsen af disse satser på den kapital, hvis førtidige ophævelse udløses af den udeblevne betaling.

- 22 I denne henseende har den forelæggende ret imidlertid rejst tvivl om, hvilke konsekvenser den skal drage af disse vilkårs urimelige karakter, henset til den anden overgangsbestemmelse i lov nr. 1/2013. Endvidere spørges der, om det tilkommer den forelæggende ret, i tilfælde hvor denne bestemmelse finder anvendelse, at foretage en ny beregning af morarenterne i henhold til denne bestemmelses stk. 3.
- 23 På denne baggrund har Juzgado de Primera Instancia e Instrucción de Marchena besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Når en national retsinstans tager stilling til, om der foreligger et urimeligt kontraktvilkår om morarenter på realkreditlån, skal den da, i overensstemmelse med direktiv 93/13 [...], herunder især direktivets artikel 6, stk. 1, og med henblik på at sikre beskyttelsen af forbrugere og brugere i overensstemmelse med ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet, fastslå, at det pågældende kontraktvilkår er ugyldigt og ikke bindende, eller skal den tilpasse vilkåret om renter og pålægge rekvirenten eller långiveren at foretage en fornyet beregning af renterne?
 - 2) Udgør den anden overgangsbestemmelse i lov nr. 1/2013 [...] ikke blot en klar begrænsning af forbrugerbeskyttelsen, når retten herved underforstået pålægges en forpligtelse til at tilpasse et urimeligt vilkår om morarenter ved at foretage en genberegning af de fastsatte renter og opretholde gyldigheden af en urimelig bestemmelse i stedet for at erklære dette kontraktvilkår for ugyldigt og ikke bindende for forbrugeren?
 - 3) Er den anden overgangsbestemmelse i lov nr. 1/2013 [...] i strid med direktiv 93/13 [...], herunder især direktivets artikel 6, stk. 1, idet den er til hinder for anvendelsen af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet på forbrugerbeskyttelsesområdet og ikke giver mulighed for at anvende den sanktion, hvorved urimelige kontraktvilkår om morarenter, som er fastsat i aftaler om realkreditlån, der er indgået inden ikrafttrædelsen af lov nr. 1/2013 [...], erklæres for ugyldige og uden bindende virkning?»
- 24 Ved kendelse af 10. oktober 2013 har Domstolens præsident besluttet at forene sagerne C-482/13 – C-487/13 med henblik på den skriftlige forhandling, den mundtlige forhandling og dommen.
- 25 Sagerne C-486/13 og C-483/13 blev udskilt herfra ved kendelse truffet af Domstolens præsident henholdsvis den 13. marts og den 3. oktober 2014 som følge af deres udslettelse.

Om de præjudicielle spørgsmål

- 26 Med sine spørgsmål, som skal undersøges sammen, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national bestemmelse, ifølge hvilken den nationale ret, der behandler en procedure med henblik på realisering af pant, er forpligtet til at foretage en ny beregning af de udestående beløb på baggrund af vilkår i en realkreditaftale, hvori der er fastsat morarenter, hvis sats er højere end tre gange den lovbestemte sats, ved anvendelse af en morarentesats, der ikke overstiger denne beløbsgrænse.
- 27 Det skal i denne henseende indledningsvis konstateres, at ifølge den forelæggende ret er vilkårene om morarenter i de realkreditkontrakter, hvis fuldbyrdelse retten skal tage stilling til, urimelige som omhandlet i artikel 3 i direktiv 93/13.
- 28 Det må i denne sammenhæng bemærkes, at for så vidt angår de konsekvenser, der må drages af konstateringen af en urimelig karakter af en bestemmelse i en aftale, der binder en forbruger til en erhvervsdrivende, fremgår det af ordlyden af artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, at de nationale retter kun er forpligtede til at udelukke anvendelsen af et urimeligt kontraktvilkår, således at det ikke binder forbrugeren, men at de ikke har kompetence til at ændre vilkårets indhold. Denne kontrakt skal nemlig

principielt opretholdes uden nogen anden ændring end den, der følger af ophævelsen af urimelige kontraktvilkår, for så vidt som en sådan opretholdelse af kontrakten retligt set er mulig i overensstemmelse med reglerne i national ret (domme Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 65, og Asbeek Brusse og de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, præmis 57).

- 29 Denne bestemmelse kan navnlig ikke fortolkes således, at bestemmelsen i et tilfælde, hvor en national retsinstans fastslår, at et bødevilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er urimeligt, giver retsinstansen mulighed for at nedsætte den bøde, der pålægges forbrugeren, i stedet for at se helt bort fra det omhandlede vilkår over for forbrugeren (dom Asbeek Brusse og de Man Garabito, EU:C:2013:341, præmis 59).
- 30 På grund af arten og betydningen af den offentlige interesse, som den beskyttelse, der er sikret forbrugerne, der befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende, hviler på, pålægger direktiv 93/13, således som det fremgår af dets artikel 7, stk. 1, sammenholdt med 24. betragtning hertil, desuden medlemsstaterne at fastsætte egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør (domme Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, præmis 68, og Kásler og Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, præmis 78).
- 31 Hvis det stod en national retsinstans frit for at ændre indholdet af urimelige kontraktvilkår, ville en sådan adgang derfor kunne skade gennemførelsen af det langsigtede mål, der er nævnt i artikel 7 i direktiv 93/13. En sådan adgang kunne nemlig bidrage til at ophæve den afskrækkende virkning over for erhvervsdrivende, der opstår ved helt og holdent at undlade at anvende sådanne urimelige vilkår over for forbrugerne, for så vidt som de erhvervsdrivende fortsat ville være fristede til at anvende disse vilkår velvidende, at aftalen, selv hvis disse vilkår skulle blive erklæret ugyldige, ikke desto mindre ville kunne tilpasses i nødvendigt omfang af den nationale ret, således at deres interesse på denne måde blev sikret (domme Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, præmis 69, og Kásler og Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, præmis 79).
- 32 På baggrund af det ovenstående har Domstolen fastslået, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national bestemmelse, som gør det muligt for den nationale ret, når denne erklærer et vilkår i en aftale, som er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, ugyldigt, at tilpasse den nævnte kontrakt ved at ændre dette vilkårs indhold (domme Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, præmis 73, og Kásler og Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, præmis 77).
- 33 Domstolen har ganske vist ligeledes anerkendt den nationale rets mulighed for at erstatte et urimeligt kontraktvilkår med en national deklatorisk bestemmelse, forudsat at denne erstatning er forenelig med formålet med artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 og muliggør en indførelse af en reel balance mellem medkontrahenternes rettigheder og forpligtelser. Denne mulighed er imidlertid begrænset til hypotetiske situationer, hvor den omstændighed, at det urimelige vilkår erklæres ugyldigt, ville forpligte den nationale ret til at annullere aftalen i det hele, hvilket ville have negative følger for forbrugeren (jf. i denne retning Kásler og Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, præmis 82-84).
- 34 I tvisterne i hovedsagerne kan annullationen af de omhandlede kontraktvilkår – med forbehold for den efterprøvelse, som den forelæggende ret i denne forbindelse skal foretage – imidlertid ikke få negative følger for forbrugeren, for så vidt som de beløb, for hvilke proceduren for realisering af pant er blevet iværksat, nødvendigvis bliver mindre uden det tillæg af morarenter, der er fastsat i disse vilkår.
- 35 Idet disse principper er blevet påpeget, fremgår det af forelæggelsesafgørelserne, at den anden overgangsbestemmelse i lov nr. 1/2013 fastsætter en tilpasning af morarenter for lån eller kreditter i forbindelse med erhvervelsen af fast ejendom, der anvendes som fast bopæl, som er sikret ved pant i

den omhandlede faste ejendom. Det er således fastsat, at for tvangsfuldbyrdelsesprocedurer eller udenretsligt salg, der er påbegyndt, men ikke afsluttet ved nærværende lovs ikrafttrædelse, dvs. den 15. maj 2013, og hvori der allerede er foretaget en fastsættelse af det beløb, som vil blive forlangt ved tvangsfuldbyrdelsen eller det udenretslige salg, skal der foretages en ny beregning af dette beløb med anvendelse af en morarente, hvis sats højst er lig med tre gange den lovbestemte rentesats, så snart som den morarentesats, der er fastsat i realkreditaftalen, er højere en denne sats.

- 36 Som det er blevet fremhævet af den spanske regering i sine skriftlige og mundtlige indlæg og af generaladvokaten i punkt 38 og 39 i forslaget til afgørelse, udstrækker anvendelsesområdet for den anden overgangsbestemmelse i lov nr. 1/2013 sig til at omfatte enhver realkreditaftale og adskiller sig således fra det i direktiv 93/13, der udelukkende omhandler urimelige vilkår i kontakter, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger. Heraf følger, at pligten til at overholde den grænse, der svarer til morarentesatser på tre gange den lovbestemte rentesats som fastsat af lovgiver, på ingen måde foregriber den vurdering, som retten skal foretage af den urimelige karakter af et vilkår om morarenter.
- 37 Det bemærkes i denne sammenhæng, at det i overensstemmelse med direktivets artikel 4, stk. 1, vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til, hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og til alle omstændighederne i forbindelse med aftalens indgåelse på tidspunktet herfor. Det følger ud fra denne synsvinkel heraf, at der ligeledes skal tages hensyn til, hvilke konsekvenser nævnte kontraktvilkår kan have inden for rammerne af de retsregler, der finder anvendelse på kontrakten, hvilket indebærer, at der må foretages en undersøgelse af den nationale retsorden (jf. kendelse *Sebestyén*, C-342/13, EU:C:2014:1857, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 38 Det skal i denne forbindelse desuden bemærkes, at en national domstol, der er forelagt en tvist, hvori der alene er private parter, når den anvender nationale bestemmelser, skal tage samtlige bestemmelser i national ret i betragtning og i videst mulige omfang skal fortolke dem i lyset af det anvendelige direktivs ordlyd og formål for at nå til en løsning, der er i overensstemmelse med det formål, der forfølges med direktivet (dom *Kásler og Káslerné Rábai*, EU:C:2014:282, præmis 64).
- 39 Det skal dermed fastslås, at i det omfang den anden overgangsbestemmelse i lov nr. 1/2013 ikke er til hinder for, at den nationale ret, som er stillet over for et urimeligt vilkår, udfører sit hverv og tilsidesætter nævnte vilkår, er direktiv 93/13 ikke til hinder for anvendelsen af en sådan national bestemmelse.
- 40 Dette indebærer navnlig for det første, at når den nationale ret er stillet over for et vilkår i en kontrakt vedrørende morarenter, hvis sats er under den, der er fastsat ved den anden overgangsbestemmelse i lov nr. 1/2013, er fastsættelsen af dette lovbestemte loft ikke til hinder for, at nævnte ret kan foretage en vurdering af den mulige urimelige karakter af dette vilkår som omhandlet i artikel 3 i direktiv 93/13. En morarentesats, der er lavere end tre gange den lovbestemte sats, skal således ikke nødvendigvis betragtes som rimelig som omhandlet i dette direktiv.
- 41 For det andet, når den morarentesats, der er fastsat i et vilkår i en realkreditaftale, er højere end det, der er fastsat ved den anden overgangsbestemmelse til lov nr. 1/2013, og i henhold til denne bestemmelse skal begrænses, må en sådan omstændighed ikke være til hinder for, at den nationale ret – ud over at foretage en tilpasning – kan drage alle konsekvenserne af den mulige urimelige karakter, henset til direktiv 93/13, af det vilkår, som indeholder denne sats, ved i givet fald at annullere dette.
- 42 Det følger derfor af alle de ovenstående betragtninger, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national bestemmelse, ifølge hvilken den nationale ret, der behandler en procedure med henblik på realisering af pant, er forpligtet til at foretage en ny

beregning af de udestående beløb på baggrund af vilkår i en realkreditaftale, hvori der er fastsat morarenter, hvis sats er højere end tre gange den lovbestemte sats, for at nævnte rentebeløb ikke overstiger denne grænse, i det omfang anvendelsen af denne nationale bestemmelse:

- ikke foregriber nævnte rets vurdering af den urimelige karakter af et sådan vilkår, og
- ikke er til hinder for, at denne ret kan tilsidesætte nævnte vilkår, såfremt den fastslår, at dette vilkår er »urimeligt« som omhandlet i nævnte direktivs artikel 3, stk. 1.

Sagsomkostninger

- ⁴³ Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national bestemmelse, ifølge hvilken den nationale ret, der behandler en procedure med henblik på realisering af pant, er forpligtet til at foretage en ny beregning af de udestående beløb på baggrund af vilkår i en realkreditaftale, hvori der er fastsat morarenter, hvis sats er højere end tre gange den lovbestemte sats, for at nævnte rentebeløb ikke overstiger denne grænse, i det omfang anvendelsen af denne nationale bestemmelse:

- ikke foregriber nævnte rets vurdering af den urimelige karakter af et sådan vilkår, og
- ikke er til hinder for, at denne ret kan tilsidesætte nævnte vilkår, såfremt den fastslår, at dette vilkår er »urimeligt« som omhandlet i nævnte direktivs artikel 3, stk. 1.

Underskrifter